

Royndar- og menningar- arbeiði í fólka- skúlanum

Hensar Ellingsgaard kom eisini inn á spurningin, hvussu vit skipa royndar- og menningararbeiði í skúlanum og segði hann m.a.:

Endamálið við menningararbeiði er ofta í samljóði við endamálsgrein fólkskúlans, men til tess at fylgja henni til fulnar verður ofta neyðugt at søkja um at sleppa undan øðrum greinum í lógin.

Tey, sum arbeida í royndararbeiði fólkskúlans í Danmark siga, at teir flestu skúlarnir, ið fara undir royndar- og menningarvirkssemi (sbr. § 26 í fólkskúlaálaginum), søkja um at hava tað í 8.-10. flokkum og teir søkja um, at allir næmingar skulu hava í minsta lagi u.l. 30 timar. Tað verður fort fram, at tað er trupult at skapa gróðrarlikindi fyri felagsskapi og fyri næmingunum viðkomandi arbeiði í einum flokki, har næmingarnir sjáldan allir eru saman, tí at teir hava ymiskt tímatal, ymiskar valgreinir og skeið.

Í næstan øllum royndar- og menningararbeiði verður vaksið um tað skylduga tímatalið hjá næmingunum. Hetta merkir, at næmingarnir fáa undirvísing í teimum gomlu lærugreinunum, so at teir kunnu lúka krøvini til fráfaringarroyndir fólkskúlans. Harumframt fáa teir so nógv — alt tað, sum teir læra við evnis-kunnandi arbeiðslagi.

Skúlaárið verður skipað øðrvísi enn vanligt, soleiðis — at hver vikan verður býtt sundur í evnis-kunnandi og ávisar lærugreinadagar, — at summar vikur verða evnis-kunnandi arbeiðs- og aðrar lærugreina vikur, — árið verður býtt í 2 hálvur annað við evnis-kunning, hitt við lærugreinum, — árið verður býtt sundur í 4 partar, ein við evnis-kunning, 2 við lærugreinum og síðani aftur ein við lærugreinum.

Valgreinirnar eru formliga tiknar burtur, men í veruleikanum fáa allir næmingar valgreinir, sum ein sjálvsagdan part í evnis-kunningini.

Skúla næmingarnir fáa varhugan av, at undirvísingin myndar eina heild — og skúla næmingarnir fata hetta — ber ikki til at setta vikuna sundur í smábitar, sum vanligt er (sí tímatalvu I).

Tað verður tí neyðugt at skipa vikuna øðrvísi. Tað krevur so eftir, at fáir lærarar hava flokkin.

Flokslærarin verður miðepilin, tað verður tí hann, sum hevur flokkin í so stóran mun, sum gjørligt. Hann/hon hevur vanliga feroyskt, og so einhvarja lærugrein umframt.

Skúla mogleikar vera fyri at skipa evnis-kunnandi undirvísing má flokslærarin í frið og náðum verða saman við flokkinum.

Flokslærarin í 8. flokki kann t.d. hava feroyskt, samtidarkunning-søgu, kristni, (dansk), enskt ella rokning/støddfrøði floksins tíma umframt einhvarja valgrein, sum allar flokkurinn má velja. Verður hetta gjørt, kann flokslærarin hava einar 20 timar í flokkinum. Tað krevur nógv, men tað verður sagt, at tað gevur eisini so nógv mogleikar, at tað er vert at royna. Flokkurinn verður samansjóðaður, næmingarnir kenna seg væl, fáa ein annan hugburð til skúlagongdina, og tað smittar aftur á bæði lærara og næmingar.

Vit kunnu rokna við, at nakrir timar verða til serundirvísing í flokkinum. Harumframt verður skeiðbýti í rokning/støddfrøði ella enskum. Men næmingarnir eiga ikki at verða býttir sundur av teirri grund. Ein lærari kemur inn í flokkin til hesar serligu uppgávur og stuðlar næmingarnar flokslæraran. Flokslærarin fær á hendan hátt veruligar mogleikar til at koma í samband við næmingarnar og at kenna teir nógv betur í viðastu merking (sí tímatalvu II, teir skákstrikaðu timarnar hevur flokslærarin).

Flokslærarin fær nú eisini veruligt høvi til at brúka § 24, 5. stk. í fólkskúlaálaginum.

har tað verður sagt, at tann greiniligara ætlanin og skipanin av undirvísingini, heruppi valið av undirvísingarfórum — háttum og — tilfar, verða gjørd av læraranum mest møgult í samráð við næmingarnar.

Við tímatalu sum hesari, ber væl til at skipa evnis-kunnandi undirvísing tvørtur um vanligt lærugreinamark.

Flokslærarin fær í einari tilikari skipan mogleika at taka hinar lærugreinirnar uppi skipanina. Tað ber til í ávís tíðarskeið at venja serstøk fimi, ið næmingarnir hava fyri neyðini. Eisini ber til at skipa fyri styrti skeiðum í ávísnum valgreinum — skeið í elektronikki, dátufrøði, fotolæru, maskinskriving o.s.fr.

Nú hevur flokslærarin mogleikar at skipa fyri virksmi við næmingunum aðrastaðni enn júst í skúlanum

I					
TÍMATALVA B. FLOKKUR					
	MÁNADAGUR	TÝSDAGUR	MIKUDAGUR	HÓSADAGUR	FRÍGGJADAGUR
1. tími	RO/STØDD R.	KRISTNI	FLOKSINS TÍMI	SAMTIDARK.	DANSKT
2. tími	ENSKT	LYSKT	STØDDUR	RO/STØDD R.	ENSKT
3. tími	DANSKT	DANSKT	RO/STØDD R.	KRISTNI	RO/STØDD R.
4. tími	SAMTIDARK.	FØROYSKT	LYSKT	ALISFRØÐI	FØROYSKT
5. tími	VALGREIN	RO/STØDD R.	FØROYSKT	ENSKT	LYSKT
6. tími	FØROYSKT	VALGREIN	VALGREIN	FØROYSKT	STØDDUR
7. tími	LYSKT	VALGREIN	VALGREIN	DANSKT	SAMTIDARK.
8. tími					

II					
TÍMATALVA B. FL. - FLOKSLÆRARN					
	MÁNADAGUR	TÝSDAGUR	MIKUDAGUR	HÓSADAGUR	FRÍGGJADAGUR
1. tími					
2. tími					
3. tími					
4. tími					
5. tími					
6. tími					
7. tími					
8. tími					

uttan at órógva aðrar lærugreinir ella lærarar, tá ið flokkurinn skal vitja stovnar, virki ella fara kanningarferðir í fjøru og haga ella fara burtur í aðra bygd.

Tað er eyðsæð, at flokslærarin saman við flokkinum fær

skipað undirvísingina heilt øðrvísi enn higartil. Tann litli skúlin við 1-3 lærarum hevur altíð havt hendan mogleika. Onkur spyr tí, um teir so hava brúkt hann. Svárið er helst nei, tó hevur tað altíð verið onkur lærari í smærru

skúlanum, sum hevur nýtt hesar mogleikar og skipað eitt annað arbeiðslag enn vanligt.

Andras Vinther á Vaktar- og Bjargingartænastuni

Varhugan av at russar geva rætt upp

— Eg havi varhugan av, at russar ganga sera høgt uppi at geva rætt upp. Hetta sigur Andras Vinther, sum starvast á Vaktar- og Bjargingartænastuni.

Hann visir við hesum aftur tíðindunum í Sosialinum í farnu viku, um at russar fiska kongafisk ólógliga undir Føroyum. Hetta segði Regin á Rógvu, skipari í samrøðu við Sosialin. Hann helt tá fyri, at russar fiska nógvan kongafisk — og tað helst ólógliga.

Andras Vinther frá V og B sigur, at teir hvønn dag fáa upplýsingar frá

russum um, hvat teir fiska og hvar. Eisini fara fólk frá V og B av og á umborð á russisk skip og kanna, hvat er umborð.

Hvat víðvikur kongafiski, so plaga russar serstakliga hesa tíðina at fáa eitt litið sløg av kongafiski uppi svartkjaftaveiðini, sigur Andras Vinther.

Tað kann koma uppá 2 tons uppá dagin, men yvirhever er tað nógv minni. Manning frá Tjaldrinum var umborð á einum russiskum skipi sunnudagin, og tá taldu teir 20 kongafiskar. Russisku skipini liggja annars

úr 9 upp í 80 tons av svartkjafti um dagin.

Andras Vinther sigur, at teir t.d. í gjár fingi at vita frá russum, at tveir bátar høvdu fingið umleið 40 tons av svartkjafti og 2 tons av kongafiski hver. Ein triði hevði 13 tons av svartkjafti og 1 tons av kongafiski.

Tað er so serstakliga hesa tíðina, í einar 2-3 mánaðir, at russar fáa kongafisk saman við svartkjaftinum. Bátarnir fiska eystur av Nólsoy Banka og Fugloyar Banka og flyta longur suður eftir.

Hvat víðvikur hjáveiðu,

so stendur einki um slíka í sáttmálanum, men Andras Vinther heldur, at tað er so litið russar fáa av øðrum fiskasløgum, at hetta bert er ein litil viðfánigur.

Hann visir á, at russar í fjør fiskaðu 116.000 tons av svartkjafti og góð 800 tons av kongafiski.

Í lótni royna 15 russiskir svartkjaftatrolarar undir Føroyum. Teir flestu royna einar 70 fjórðingar eystur úr Svinoyinni, meðan ein er einar 60 fjórðingar suður úr Akra-byrgi.

jan